

22-23 листопада 2007 р. у Державному вищому навчальному закладі “Українська академія банківської справи Національного банку України” відбулася X Всеукраїнська науково-практична конференція “Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України”.

Традиційно метою конференції стало фахове обговорення ключових питань сучасного стану банківської та фінансово-кредитної систем, виявлення та вирішення тенденцій і проблем їх розвитку.

За підсумками роботи конференції розроблені рекомендації щодо прийняття правових, економічних та управлінських рішень з метою підвищення ефективності діяльності банківської системи в контексті розвитку економіки України.

У роботі X Всеукраїнської науково-практичної конференції “Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України” взяли участь понад 190 осіб, в тому числі фахівці Національного банку України, провідних банків України, наукових та аналітичних установ, вищих навчальних закладів Києва, Харкова, Дніпропетровська, Львова, Донецька, Севастополя, Сімферополя, Одеси, Черкаса, Полтави, Тернополя, Сум, а також науковці з Білорусі та Німеччини.

На пленарному і секційних засіданнях виступили з доповідями і взяли участь в обговоренні понад 120 науковців і фахівців-практиків, серед яких – академік НАН України, понад 20 докторів наук, професорів.

Тематично роботу конференції було зосереджено на таких основних питаннях:

- “Сучасний стан та перспективи розвитку банківської системи в контексті економічного розвитку держави” (секція 1);
- “Грошово-кредитна політика у сприянні економічному зростанню” (секція 2);
- “Математичні моделі та інформаційні технології в сучасній економіці” (секція 3).

Відкрив конференцію голова оргкомітету, ректор ДВНЗ “Українська академія банківської справи Національного банку України”, доктор економічних наук, професор **Єпіфанов Анатолій Олександрович**. У своєму вітальному слові він відзначив, що цьогорічна конференція – ювілейна. На його думку, це є свідчення того, що разом з академією розвивається і українська наука. Історично конференція бере свій початок з 1998 року. Учасниками її засідань були вчені з Москви на чолі з доктором економічних наук, професором, академіком РАН В.О. Шульгою, представники Фінансової академії при Уряді Російської Федерації, академіки НАН України О.І. Амоша, С.І. Пирожков, А.А. Чухно, В.М. Геєць та багато інших провідних вчених. Щороку кількість учасників конференції не тільки не зменшується, а значно збільшується, й

розширюється географія тих, хто хоче взяти в ній участь. А.О. Єпіфанов висловив вдячність Голові Національного банку України В.С. Стельмаху та членам правління НБУ за підтримку і допомогу в розвитку навчально-матеріальної бази академії і батьківське піклування про студентів; акцентував увагу присутніх на наукових здобутках академії й побажав учасникам конференції успішної роботи, нових ділових знайомств і плідної співпраці.

З нагоди ювілею та за постійну активну участь у роботі конференції почесними грамотами і пам'ятними значками академії були нагороджені: кандидат економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів і кредиту Севастопольського національного технічного університету **Вожжов Анатолій Павлович**; заступник директора департаменту – начальник управління регулювання діяльності банків 1 та 2 груп Департаменту банківського регулювання і нагляду Національного банку України **Карчева Ганна Тимофіївна**; доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів і банківської справи Дніпропетровського університету економіки та права **Крамаренко Галина Олександрівна**; заступник начальника управління – начальник відділу операцій із золотовалютним резервом управління валютних операцій Департаменту з управління валютним резервом та здійснення операцій на відкритому ринку НБУ **Лупін Олексій Борисович**, який був делегатом усіх десяти конференцій, що проводилися в академії.

З вітальним словом виступив також виконавчий директор – директор Дирекції з банківського регулювання та нагляду Національного банку України **Кіреєв Олександр Іванович**. Від Сумської міської ради учасників конференції привітав заступник Голови Сумської міської ради Сухонос Олег Вікторович.

Проблематика пленарного засідання була визначена зазначеними нижче доповідями.

Доповідь кандидата економічних наук, доцента **Кіреєва Олександра Івановича** була присвячена аналізу основних тенденцій та проблем розвитку банківської системи України, серед яких були зазначені наступні: зростання ризиків, пов'язане зі стрімким зростанням обсягів кредитування, насамперед, споживчих кредитів, та кредитування в іноземній валюті; недостатній рівень концентрації банківського капіталу та його розпорошеність між значною кількістю невеликих банків; наявність суттєвих ризиків, пов'язаних із розбалансуванням активів та пасивів за строками погашення; недостатній рівень корпоративного управління, що спричинює наявність недоліків у системах ризик-менеджменту, внутрішнього контролю, випадки порушення законодавства та

нормативно-правових актів Національного банку України; недостатня прозорість банківського сектора тощо.

Академік НАН України, доктор економічних наук, професор кафедри економічної теорії Київського національного університету ім. Т. Шевченка **Чухно Анатолій Андрійович** виступив з доповіддю про природу сучасних грошей, кредиту та грошово-кредитної політики. На його думку, сучасна грошово-кредитна політика не спирається на глибоке розуміння природи сучасних грошей і кредиту, що може призвести до необґрунтованих рішень, недостатньої ефективності цієї політики.

Директор Департаменту банківського регулювання і нагляду НБУ **Зінченко Віктор Олександрович** акцентував увагу учасників конференції на визначення ролі присутності іноземного капіталу в банківській системі України. Віктор Олександрович проаналізував причини, що спонукають входження іноземного капіталу в нові регіони і, перш за все, у банківську систему, визначив переваги та недоліки цього процесу. Практика свідчить, що позитивні тенденції проявляються у більш швидкому та ефективному впровадженні передових методів банківської діяльності, оскільки система менеджменту іноземного банку та наявність новітніх інформаційних технологій може покращити ефективність функціонування національної банківської системи; підвищенні якості кредитного аналізу; зростанні обсягу кредитних ресурсів і посиленні стабільності їх джерел, оскільки іноземні банки з більш високою капіталізацією, на відміну від місцевих, будуть спроможні здійснювати кредитну діяльність навіть під час економічного спаду; розширенні спектра якісних послуг; здешевленні банківських послуг; запровадженні системи страхування банківських ризиків; трансформації банківської системи в процесі розподілу кредитно-інвестиційних ресурсів; покращенні банківського нагляду і регулюванні банківської діяльності; зменшенні можливості відмивання брудних коштів; посиленні дієвості національних банківських систем як засобу розподілу інвестиційних ресурсів тощо. До негативних тенденцій віднесено такі: іноземні банки можуть ухилятися від здійснення кредитної діяльності в приймаючій країні; присутність іноземних банків може послабити позиції ще недостатньо розвиненої банківської системи країни; іноземні банки можуть проводити лише спекулятивну діяльність, не надаючи повний спектр якісних банківських послуг. Вагомим є той факт, що ризики та потенційні негативні моменти від проникнення іноземних банків стосуються не стільки ефективності, скільки стабільності банківської системи та рівня економічного розвитку приймаючої країни.

Зі змістовною доповіддю щодо проблеми антиінфляційної політики держави в перехідній економіці виступив гість конференції – доктор економічних наук, професор кафедри економіки підприємств Академії

управління при Президенті Республіки Білорусь **Пелих Сергій Олександрович**. Одним із дискусійних питань сучасної макроекономічної політики держави, на його думку, є розробка комплексу заходів, сукупність яких дозволила б приборкати інфляційні процеси. Проблема даної задачі полягає у тому, що інфляція породжує безліч економічних процесів з позитивним зворотним зв'язком, коли результат якого-небудь процесу виступає в той же час передумовою його повторення на новому рівні. Оскільки інфляційні процеси в сучасних макроекономічних системах, як правило, мають багато причин, для їх подолання недостатньо діяти в одному напрямі. Тому як першочергові доцільно застосовувати такі заходи: дедоларизація економіки; введення іпотеки, яка значно підвищить монетизацію економіки; забезпечення зростання товарного покриття грошової одиниці; зміцнення курсу національної валюти щодо паритету купівельної спроможності; проведення державою зваженої структурної політики.

У конференції взяв участь і ознайомив слухачів з особливостями процесу підготовки кадрів для центрального банку Німеччини професор Вищої школи Бундесбанку **Деніел Айсріш**.

Заступник директора Департаменту банківського регулювання і нагляду НБУ **Карчева Ганна Тимофіївна** у своїй цікавій і змістовній доповіді зупинилася на дослідженні проблеми системної оцінки ризику ліквідності банків, складовими якої є: оцінка ризику ліквідності за допомогою обов'язкових економічних нормативів ліквідності, встановлених Національним банком України; коефіцієнтний аналіз рівня ліквідності активів, стабільності пасивів банку, впливу значних концентрацій за активними і пасивними операціями на ліквідність банку; оцінка волатильності високоліквідних коштів; розрахунок локального та кумулятивного гепу на основі побудови таблиці відповідності (розривів) активів і пасивів за сумами та строками погашення (геп-аналіз). Така таблиця наочно демонструє наявність або дефіцит грошових коштів у банку в майбутньому, тобто передбачає розгляд ліквідності банку як певного "поток", а не тільки "запасу"; використання VAR-методології; визначення незнижуваного залишку мінливих пасивів та оцінку достатності його на покриття розривів між активами і пасивами за строками; моделювання ризику ліквідності, зокрема, використання методів непараметричної статистики для оцінки ризику ліквідності; стрес-тестування.

Доповідь доктора економічних наук, професора, завідувача кафедрою управління фінансовими послугами Харківського національного економічного університету **Внукової Наталії Миколаївни** була присвячена обґрунтуванню значення фінансових кластерів в

єврорегіональному розвитку. Кластер – це добровільне партнерське об'єднання виробників товарів і послуг з постачальниками та іншими інститутами за територіальною ознакою з метою одержання індивідуальної та сукупної економічної вигоди на основі комплексного задоволення власних виробничих потреб та запитів споживачів. Кластери створюють шлях до фінансової свободи через синергетичне об'єднання фінансових інститутів для оптимального використання відмінностей територій. Основні недоліки кластерів – це недовикористання системних ознак при побудові кластерів і як наслідок – недостатня реалізація можливостей ринку фінансових послуг як підсистеми, що забезпечує. Запропоновано було розглянути перспективи використання ринку фінансових послуг у забезпеченні кластерних ініціатив, де їм надається інфраструктурна або базисна роль. В умовах впливу глобалізації на розвиток територій відбувається загострення конкуренції транснаціональних корпорацій, що негативно впливає на національний ринок підприємництва. Для забезпечення становлення кластерних систем у сфері фінансових послуг пропонується сформулювати стратегічний план кластеризації фінансово-економічної сфери єврорегіону “Слобожанщина”.

Багато цікавих і змістовних доповідей було зроблено на засіданнях секцій “Сучасний стан та перспективи розвитку банківської системи в контексті економічного розвитку держави” та “Грошово-кредитна політика у сприянні економічному зростанню” (виступи відбулися відповідно до програми конференції).

У рамках конференції працювала секція “Математичні моделі та інформаційні технології в сучасній економіці”, в роботі якої взяли участь науковці ДВНЗ “Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана”, Міжнародного науково-навчального центру інформаційних технологій і систем НАН України, Харківського національного економічного університету, Харківського національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут”, Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, Східноукраїнського національного університету ім. У. Даля, Прикарпатського національного університету тощо.

Проблематика доповідей була зосереджена на загальному питанні сучасного розвитку кредитно-фінансової системи, що вимагає якісно нових методів та підходів до аналізу та фінансового проектування. Доповідачі відзначили тенденцію до синтезу математичних методів опису економічних об'єктів та систем з сучасними інформаційними технологіями. Так, зокрема, у доповіді спеціаліста 1 категорії відділу середньострокового макроекономічного прогнозування управління макроекономічного аналізу та прогнозування Департаменту економічного аналізу та прогнозування

НБУ **Шоломіцького Юрія Володимировича** увага була приділена особливостям динамічних моделей загальної рівноваги країн з ринками, що розвиваються, в контексті переходу до інфляційного таргетування. Доктор економічних наук, професор Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна **Меркулова Тамара Вікторівна** і старший фахівець ЗАТ КБ “Приватбанк” **Рагуліна Аліна Миколаївна** висвітлили проблеми моделювання динаміки фінансових показників банку. Кандидат технічних наук, доцент кафедри економічної кібернетики ДВНЗ “Українська академія банківської справи Національного банку України” **Гриценко Костянтин Григорович** розглянув питання управління залишком грошових коштів банку на кореспондентському рахунку на основі оцінки вартості ліквідності активів. Доповідь кандидата технічних наук, доцента кафедри економічної кібернетики ДВНЗ “Українська академія банківської справи Національного банку України” **Новака Сергія Миколайовича** була присвячена проблемі моделювання стохастичної рівноваги на валютному ринку. У доповіді доктора технічних наук, професора Східноукраїнського національного університету ім. У. Даля **Рамазанова Султана Курбановича** були окреслені проблеми математичних моделей еколого-економічного управління виробничою системою. Представники ДВНЗ “Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана” – доктор економічних наук, професор **Вітлінський Вальдемар Володимирович**, та кандидат фізико-математичних наук, доцент **Андрій Борисович Камінський** – приділили увагу моделюванню банківських ризиків у трансформаційній економіці. Науковці Гуманітарного університету “Запоріжський інститут державного та муніципального управління” – доктор економічних наук, професор **Порохня Василь Михайлович**, та кандидат економічних наук, доцент **Колісник Юлія Олексіївна** – висвітлили питання моделювання макроекономічного розвитку держави, а представник Прикарпатського національного університету – доктор економічних наук, професор **Благун Іван Семенович** – презентував моделі оцінки і аналізу загроз фінансовій безпеці підприємства. У доповіді кандидата фізико-математичних наук, доцента, старшого наукового співробітника Міжнародного науково-навчального центру інформаційних технологій і систем НАН України **Мейтуса Володимира Юлійовича**, та кандидата економічних наук, доцента кафедри інформаційних систем в економіці ДВНЗ “Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана” **Степаненко Ольги Петрівни** були проаналізовані проблеми моделювання та використання інформаційних технологій підтримки процесів прийняття рішень у фінансовому управлінні комерційним банком.